

14.11.2023

1/2

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Business Finlandin tukiohjelma testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen

Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 16.10.2023 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö *Business Finlandin tukiohjelma testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen voidaan myöntää investointitukea. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen johdanto-osan 11 kohdan mukaan toisin kuin tutkimusinfrastruktuuria, testaus- ja kokeiluinfrastruktuuria käytetään pääasiassa taloudelliseen toimintaan ja erityisesti palvelujen tarjoamiseen yrityksille. TKI-rahoitusasetukseen (1444/2014) ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi 6 a luku rahoituksesta testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen. Valtioneuvoston asetuksen muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

Testaus- ja kokeiluinfrastruktuurilla tarkoitetaan tiloja, laitteita, valmiuksia ja resursseja, kuten testipenkejä, pilottituotantolinjoja, esittelykohteita, testauslaitoksia tai eläviä laboratorioita, ja niihin liittyviä tukipalveluja, joita käyttävät pääasiassa yritykset, erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset, jotka hakevat tukea testaukseen ja kokeiluihin uusien tai parannettujen tuotteiden, prosessien ja palvelujen kehittämiseksi sekä teknologioiden testaamiseksi ja laajentamiseksi ja edistyksen saavuttamiseksi teollisen tutkimuksen ja kokeellisen kehittämisen avulla; julkisesti rahoitettujen testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien käyttöoikeus on annettava useille käyttäjille ja myönnettävä läpinäkyvästi, syrjimättömästi ja markkinaehtoin. Tuki kohdennetaan puutteellisesta ja epäsymmetrisestä informaatiosta tai puutteellisesta koordinoinnista johtuvaan markkinoiden toimintapuutteeseen. Yritykset voisivat saada uuden tukiohjelman myötä rahoitusta testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen.

Tukikelpoisia kustannuksia olisivat aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtäviin investointeihin liittyvät kustannukset. Tuki-intensiteetti voi olla enintään 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Tuki-intensiteettiä voidaan korottaa enintään 40 prosenttiin suurten yritysten, 50 prosenttiin keskisuurten yritysten ja 60 prosenttiin pienten yritysten tukikelpoisista investointikustannuksista seuraavasti:

- 1) 10 prosenttiyksikköä keskisuurten yritysten ja 20 prosenttiyksikköä pienten yritysten osalta;
- 2) lisäksi 10 prosenttiyksikköä sellaisten rajat ylittävien testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien osalta, joita rahoittaa vähintään kaksi jäsenvaltiota, tai unionin tasolla arvioitujen ja valittujen testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien osalta;
- 3) lisäksi 5 prosenttiyksikköä sellaisten testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien osalta, joiden vuotuisesta kapasiteetista vähintään 80 prosenttia on osoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille.

Rahoituksen edellytyksenä on, että infrastruktuuriin on tarjottava pääsy useille käyttäjille läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein. Infrastruktuurin toiminnasta tai käytöstä perittävän hinnan on vastattava markkinahintaa tai, jos markkinahintaa ei ole, vastattava kustannuksia lisättynä kohtuullisella marginaalilla. Yrityksille, jotka ovat rahoittaneet vähintään 10 prosenttia infrastruktuurin investointikustannuksista, voidaan myöntää etuoikeus infrastruktuurin käyttöön suotuisammin ehdoin. Ylikompensaation välttämiseksi tällaisen etuoikeutetun käyttöoikeuden on oltava oikeassa suhteessa yrityksen maksamaan osuuteen investointikustannuksista ja käyttöehdot on julkistettava.

Tuen budjetti ja myöntäminen

Tuen myöntää Business Finland. TKI-asetuksen nojalla myönnettyyn rahoitukseen käytetään valtion talousarvion momentin 32.20.40 (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen) ja momentin 32.20.83 (lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan) mukaista määrärahaa.

Ennakoarviointi

EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Toimenpiteen arvioidaan täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit. Tuki myönnetään valtion varoista. Tuki myönnetään testaus- ja kokeiluinfrastruktuuri-investointeihin. Tätä infrastruktuuria käytetään pääasiassa taloudelliseen toimintaan. Tuki voi lisäksi kohdentua infrastruktuuria erityisin ehdoin käyttäviin yrityksiin tai yrityksiin tai tuotannonaloihin, joille infrastruktuuri on suunnattu. Myönnettävä tuki myönnetään tapauskohtaisesti, joten tuki on luonteeltaan valikoiva. Tuensaajat toimivat kilpailluilla markkinoilla, joten valikoiva tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua. Tukiohjelman vaikutusta yritysten väliseen kilpailuun sisämarkkinoilla ei voida poissulkea.

Valtiontukea koskeva menettelytapa

Yleisen ryhmäpoikkeusasetukseen tehtiin muutoksia komission asetuksella (EU) 2023/1315. Muutokset voimaan 1.7.2023. Voimassa olevat tukiohjelmat on mukautettava uuden asetuksen ehtoihin kuuden kuukauden siirtymäajan puitteissa. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten vuoksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen esitetään muutoksia. Tuki

pk-yritysten innovaatiotoimintaan perustuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen uuteen 26a artiklaan (Täytäntö- ja kokeiluinfrastruktuureille myönnettävä investointituki). Käsite määritellään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen uudessa 2(98a) artiklassa. TKI-rahoitusasetuksen muutos huomioi nämä muutokset.

Yksi ehdotetuista asetusmuutoksista koskee poikkeusta vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen osalta. Ehdotettu muutos on voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukainen. Kyseisen ryhmäpoikkeusasetuksen poikkeuksen taustalla on unionin laajuinen tarve tukea jäsenmaiden yrityksiä taloudellisissa vaikeuksissa, joita ne kohtasivat COVID-19-pandemiasta johtuvien järeiden taloudellisten ja sosiaalisten rajoitusten myötä. Vaikka kyseinen ryhmäpoikkeusasetuksen kohta sallii vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen sillä edellytyksellä, että yritykset ovat joutuneet vaikeuksiin pandemiasta johtuvan poikkeusajan puitteissa, tällä hetkellä on kuitenkin epäselvää, voidaanko kyseisiä yrityksiä tukea poikkeuksen perusteella, mikäli ne vuoden 2021 jälkeen olisivat olleet elinkelpoisia mutta joutuneet sittemmin uudelleen vaikeuksiin. Lisäksi poikkeukseen liittyvän johdanto-osan 2 kappaleen perustelutekstissä asetuksessa (EU) 2021/1237 lukee seuraavasti:

Jotta voitaisiin ottaa huomioon covid-19-pandemiasta yrityksille aiheutuneet taloudelliset ja rahoitukselliset seuraukset sekä varmistaa johdonmukaisuus komission yleisten politiikkatoimien kanssa erityisesti vuosina 2020–2021, asetusta (EU) N:o 651/2014 olisi mukautettava. Yritysten, joista on covid-19-pandemian vuoksi tullut vaikeuksissa olevia yrityksiä, olisi edelleen voitava saada asetuksen (EU) N:o 651/2014 mukaista tukea rajoitetun ajan eli 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2021 välisenä aikana.

Asetusta on siksi mahdollista tukita myös niin, ettei joulukuun 2021 jälkeen ole mahdollista myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle tukea tämän poikkeuksen nojalla.

Yritystukineuvottelukunnan lausunto

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että lausuntopyynnön mukainen testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien investointituki täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset.

Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26a artiklaa silloin, kun kyseessä on kyseisen artiklan soveltamisalaan kuuluva testaus- ja kokeiluinfrastruktuuri.

Ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan vaikeuksissa olevia yrityksiä koskevan poikkeuksen osalta on epäselvää, voidaanko kyseisiä yrityksiä tukea poikkeuksen perusteella, mikäli ne vuoden 2021 jälkeen olisivat olleet elinkelpoisia mutta joutuneet sittemmin uudelleen vaikeuksiin.

Esittelijä: johtava asiantuntija Samuli Miettinen

LIITTEET

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 16.10.2023 liitteineen